

многобройнитѣ чудовищни, бронзови, желѣзни, чиличени топове, които турцитѣ пленявали въ разни времена отъ други народи, има и две мънички черешови топчета, чиято кафява кора е проядена отъ червеитѣ. До тѣзи смѣшни топчета сж сложени нѣколко кантарени топузи. Човѣкъ гледа грамаднитѣ желѣзни топове и малкитѣ дървени до тѣхъ, па се чуди. Той се пита, какъвъ ще да е билъ този неопитенъ и простъ народъ, който провъртѣлъ черешовитѣ дънери, па ги обърналъ въ топове да се бие съ стоманенитѣ пушкала, чиято дължина достига до 7—8 метра дължина, а дебелината имъ, колкото пълень съ жито чувалъ.

Любопитни хора гледатъ черешовитѣ топчета, сравняватъ ги съ голѣмитѣ и се подсмиватъ. — Не се смѣйте! продума единъ отъ служителитѣ на музея. Тия смѣшни топове сж отъ Панагюрище. Тѣхниятъ глухъ гърмежъ въ България не бѣ чутъ отъ никого, но гласътъ имъ се разнесе изъ цѣла Европа, достигна чакъ до Америка и разлюлѣ цѣлата наша империя.

И това бѣ наистина. Кланетата, пожарищата, обиритѣ, бесилкитѣ, заточенията не можаха да се скриятъ, чуждитѣ народи ги видѣха и дигнаха глъчъ противъ турцитѣ.

Какъ свѣтътъ се научи за бесилкитѣ и кланетата въ България.

Въ Пловдивъ имаше вече презъ 1876 г. българска митрополия съ български владика, архимандритъ и дяконъ. Една вечеръ презъ май пристигатъ въ митрополията нѣколко измжчени и посърнали българи. Тѣ обаждатъ на владиката, архимандрита